

Briselē, 2025. gada 3. oktobrī
(OR. en)

13029/25

COPEN 272
CYBER 252
ENFOPOL 330
JAI 1275
DATAPROTECT 222
COSI 163
IXIM 199
CATS 46
FREMP 241
TELECOM 310
CT 117

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Piekļuve datiem efektīvas kriminālizmeklēšanas nolūkā – pašreizējais stāvoklis

Likumīgas piekļuves nodrošināšana elektronisko sakaru datiem tiesībaizsardzības un kriminālizmeklēšanas nolūkā ir Padomes prioritāte, un tā ir īpaši nepieciešama saistībā ar cīņu pret smagu un organizētu noziedzību un terorismu.

Pēc darba, ko veica Augsta līmeņa grupa jautājumos par piekļuvi datiem efektīvas tiesībaizsardzības nolūkā (turpmāk – “Augsta līmeņa grupa”), kura 2024. gada maijā sniedza ieteikumus ¹ un 2024. gada novembrī sniedza noslēguma ziņojumu ², un pēc Padomes 2024. gada 12. decembra secinājumiem par piekļuvi datiem efektīvas tiesībaizsardzības nolūkā ³ Komisija 2025. gada 24. jūnijā nāca klajā ar ceļvedi likumīgai un efektīvai piekļuvei datiem tiesībaizsardzības nolūkos ⁴ (turpmāk – “ceļvedis”). Eiropadome 2025. gada 26. jūnija secinājumos aicināja ES iestādes un dalībvalstis veikt turpmākus pasākumus, lai stiprinātu tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību, tostarp attiecībā uz efektīvu piekļuvi datiem tiesībaizsardzības nolūkos ⁵.

Prezidentvalsts jo īpaši vēlētos vērst tieslietu ministru uzmanību uz jautājumiem par datu saglabāšanu (1), sakaru likumīgu pārtveršanu (2) un šifrēšanas horizontālo problēmu (3).

1. Datu saglabāšana

“Datu saglabāšana” ir pakalpojumu sniedzēju pienākums noteiktu laiku glabāt nesatura datus (abonentu informāciju, IP adreses, datplūsmu un atrašanās vietas metadatus), lai tos varētu darīt pieejamus tiesībaizsardzības iestādēm kriminālizmeklēšanas nolūkā.

Augsta līmeņa grupa vienu no trim noslēguma ziņojuma nodaļām atvēl datu saglabāšanai. Ziņojumā uzsvērto svarīgāko jautājumu vidū ir pašreizējā valstu tiesību aktu sadrumstalotība un papildu problēmas, ko rada “*over-the-top*” pakalpojumu (*OTT*), tostarp plaši izmantotu ziņojumapmaiņas lietotņu mobilajiem tālruņiem, sniedzēji. Kā iespējamu risinājumu Augsta līmeņa grupa piedāvā saskaņotu minimālo noteikumu noteikšanu attiecībā uz saglabāšanu un piekļuvi. Tā arī aicina pastiprināt sadarbību starp pakalpojumu sniedzējiem un praktiķiem.

¹ Dok. 11281/24.

² Dok. 15941/2/24 REV 2.

³ Dok. 16448/24.

⁴ Dok. 10806/25.

⁵ EUCO 12/25.

Komisija savā ceļvedī norāda, ka sagatavos ietekmes novērtējumu, lai vajadzības gadījumā atjauninātu ES noteikumus par datu saglabāšanu. Ietekmes novērtējums tika sākts 2025. gada maijā, un to ir paredzēts pabeigt 2026. gada pirmajā ceturksnī. Komisija arī mudina Eiropu un *Eurojust* turpināt darbu, lai racionalizētu sadarbību ar sakaru pakalpojumu sniedzējiem, un sadarbībā ar minētajiem pakalpojumu sniedzējiem izstrādāt to datu katalogu, kurus tie apstrādā savām uzņēmējdarbības vajadzībām.

Padomes Ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās saistītu jautājumu darba grupa (*COPEN*) 2025. gada 19. maija sanāksmē pievērsās jautājumam par datu saglabāšanu, galveno uzmanību pievēršot iespējamam turpmākam ES tiesību akta priekšlikumam šajā jautājumā. Otrā sanāksme notika 2025. gada 25. septembrī, un tajā *COPEN* apsprieda minētā instrumenta piemēroto saturu un kritērijus, arī ņemot vērā prasības, kas noteiktas Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūrā. Abos gadījumos mērķis bija apmainīties ar viedokļiem un sniegt ieguldījumu Komisijas pašreizējā darbā.

Atkarībā no Komisijas veiktā ietekmes novērtējuma rezultātiem prezidentvalsts uzskata, ka svarīga norise 2026. gadā varētu būt diskusiju sākšana par tiesību akta priekšlikumu ES noteikumiem par datu saglabāšanu.

2. Sakaru likumīga pārtveršana

Likumīga pārtveršana ļauj iestādēm iegūt slēptu piekļuvi sakariem reāllaikā ⁶.

Savā noslēguma ziņojumā Augsta līmeņa grupa norādīja: “ kaut gan likumīga tradicionālo telesakaru pārtveršana joprojām ir būtisks instruments daudzās izmeklēšanās, šā pasākuma efektivitāte ir ievērojami samazinājusies, jo telesakaru pakalpojumus tagad galvenokārt sniedz citi aktori: saskaņā ar dažādiem avotiem aptuveni 97 % no visiem mobilajiem ziņojumiem tagad tiek nosūtīti, izmantojot ziņojumapmaiņas lietotnes, piemēram, *WhatsApp*, *Facebook Messenger* un *WeChat*, savukārt tradicionālā SMS un MMS ziņojumapmaiņa veido tikai aptuveni 3 % no ziņojumiem”.

⁶ Tas attiecas arī uz piekļuvi sakariem ar nelielu nobīdi, kā sīkāk paskaidrots Augsta līmeņa grupas noslēguma ziņojumā.

Augsta līmeņa grupa sniedz vairākus ieteikumus, tostarp, lai padarītu likumīgus pārtveršanas pieprasījumus izpildāmus visu veidu elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem. Tie ietver likumīgas pārtveršanas definīcijas un darbības jomas precizēšanu, nepieciešamo aizsardzības pasākumu apzināšanu, jēdziena “teritoriālā jurisdikcija attiecībā uz datiem” precizēšanu, izpēti par to, kā Eiropas izmeklēšanas rīkojums varētu labāk atbalstīt likumīgu pārrobežu pārtveršanas pieprasījumu efektivitāti, un veicināt divpusēju nolīgumu izstrādi ar trešām valstīm par reāllaika piekļuvi datiem. Ilgtermiņā, pamatojoties uz turpmāku analīzi un ietekmes novērtējumu, eksperti iesaka izstrādāt ES instrumentu par likumīgu pārtveršanu (kas ietvertu ieteikuma tiesības vai saistošus juridiskus instrumentus) tiesībaizsardzības nolūkos, kas noteiktu izpildāmus pienākumus elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem ES.

Komisija savā ceļvedī norāda, ka tā ierosinās pasākumus ar mērķi uzlabot pārrobežu pieprasījumu efektivitāti, stiprinot esošos instrumentus, piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojumu (līdz 2027. gadam), un pētīs pasākumus ar mērķi radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visu veidu sakaru pakalpojumu sniedzējiem, nosakot efektīvāko pieeju, ko izmantot, lai vērstos pret sakaru pakalpojumu sniedzējiem, kuri nesadarbojas.

Dānijas prezidentūras laikā dalībvalstis tiks aicinātas dalīties ar savu praksi un pašreizējiem ierobežojumiem attiecībā uz likumīgas pārrobežu pārtveršanas pasākumiem, jo īpaši saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojumu un divpusējiem un daudzpusējiem nolīgumiem.

3. Šifrēšanas horizontālā problēma

Ir svarīgi arī uzsvērt problēmu, ko šifrēšana rada attiecībā uz piekļuvi datiem efektīvas kriminālizmeklēšanas nolūkā, tostarp attiecībā uz iepriekš minētajiem jautājumiem par datu saglabāšanu un likumīgu pārtveršanu. Daudzos pakalpojumos tagad tiek izmantota pilnīga (*end-to-end*) šifrēšana, lai aizsargātu sakaru konfidencialitāti, privātumu un kiberdrošību, kas var ārkārtīgi apgrūtināt tiesībaizsardzības iestāžu centienus likumīgi piekļūt lasāmiem sakaru datiem.

Komisija savā ceļvedī paziņo, ka 2026. gadā tā nāks klajā ar konkrētu tehnoloģiju ceļvedi par šifrēšanu, lai noteiktu un novērtētu risinājumus, kas ļauj tiesībsardzības iestādēm likumīgi piekļūt šifrētiem datiem, vienlaikus aizsargājot kiberdrošību un pamattiesības. Lai sasniegtu šo mērķi, Komisija veido ekspertu grupu, kas plāno sākt darbu 2025. gada rudenī.

Komisija arī atbalstīs jaunu atšifrēšanas spēju pētniecību un izstrādi, lai nodrošinātu Eiropalam nākamās paaudzes atšifrēšanas spējas (no 2030. gada).

Turpmākie pasākumi un koordinācija

Jautājums par piekļuvi datiem efektīvas kriminālizmeklēšanas nolūkā ir sarežģīts, un tam nepieciešama daudzdisciplīnu pieeja. Lai turpmākais darbs būtu efektīvs un lai nodrošinātu, ka tiek ņemti vērā visi aspekti, prezidentvalsts Dānija uzskata, ka ir būtiski iesaistīt dažādas Padomes darba sagatavošanas struktūras, tostarp tās, kas atbild par iekšējo drošību un sadarbību tiesībsardzības jomā, sadarbību krimināllietās un kiberdrošību. Padomes 2024. gada 12. decembra secinājumos Padome uzdeva Pastāvīgajai komitejai operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos (*COSI*) sadarbībā ar Sadarbībai krimināllietās izveidoto policijas un tiesu iestāžu koordinācijas komiteju (*CATS*) koordinēt, apspriest un pārraudzīt ceļveža īstenošanu. Prezidentvalsts Dānija ir sagatavojusi detalizētu pārskatu par paredzētajām darbībām attiecībā uz piekļuvi datiem efektīvas tiesībsardzības nolūkā, ietverot uzdevumu sadalījumu un grafiku, ko *COSI* izskatīja 2025. gada 18. septembrī ⁷.

Prezidentvalsts Dānija uzskata, ka ir ļoti svarīgi arī turpmāk nodrošināt, lai gan iekšlietu ministri, gan tieslietu ministri cieši sekotu norisēm attiecībā uz piekļuvi datiem efektīvas tiesībsardzības nolūkā ar mērķi nodrošināt tiesībsardzības iestādēm nepieciešamos instrumentus, lai efektīvi sauktu pie atbildības par noziegumiem, pilnībā ievērojot pamattiesības. Šajā nolūkā prezidentvalsts pilnvaru termiņa beigās tiks sagatavota informatīva piezīme Padomei, kurā būs ietvertas darbības, kas veiktas dažādās Padomes struktūrās.

⁷ Dok. 12381/25.